

การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา
โรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำไทรงัง- บ้านฮ่อมอุปถัมภ์) จังหวัดลำปาง
The Development of Elementary Integrated Curriculum of
Anuban Maetha School (Ban Nam Thong – Ban Hom Upatham
Community), Lampang Province

สุภาภรณ์ มาชัยวงศ์¹ สิทธิกร สุมาลี² วิภารัตน์ มุสิกเงา³
Supaporn Machaiwong, Sitikorn Sumalee, Wiparat Moosikajaroen

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำไทรงัง - บ้านฮ่อมอุปถัมภ์) จังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการฯ ประชากร คือ ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระดับชั้นละ 1 คนรวม 3 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระดับชั้นละ 1 ห้อง รวม 3 ห้องเรียน รวมจำนวน 33 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำไทรงัง – บ้านฮ่อมอุปถัมภ์) จังหวัดลำปาง ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล กรอบแนวคิด จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างรายวิชา โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า คุณภาพของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการวิจัยหลังจากการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรมีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกระดับชั้น และผลการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางระดับมาก และระดับมาก ตามลำดับ

Received: 2023-07-10 Revised: 2023-07-25 Accepted: 2023-07-27

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, Doctor of Education in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Kasetsart University. Corresponding Author e-mail: smachaiwong@gmail.com

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University

³ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ Faculty of Education, Kasetsart University

คำสำคัญ (Keywords) : การพัฒนาหลักสูตร; การบูรณาการ; ไทยแลนด์ 4.0; วิจัยทัศนสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop elementary integrated curriculum at Anuban Meatha School (Ban Nam Thong - Ban Hom Upatham Community), Lampang province and 2) and to study the effectiveness of the integrated elementary curriculum at Anuban Meatha School (Ban Nam Thong - Ban Hom Upatham Community), Lampang province. used in this research were three grade 4 – 6 teachers and thirty-three students from grades 4 - 6 at Anuban Meatha School (Ban Nam Thong - Ban Hom Upatham Community), Lampang province. The data were analyzed by mean, standard deviation and content analysis. The results of the research were 1) the integrated elementary curriculum at Anuban Meatha School (Ban Nam Thong - Ban Hom Upatham Community), Lampang province, consisted of the rationale, concept, curriculum objectives, learning outcomes, course description, curriculum structure, content structure and unit plan for grade 4-6 students. Experts' opinions toward the integrated elementary curriculum were evaluated at the highest level. 2) The results revealed that teachers' opinion toward the school administration curriculum was high after using the integrated elementary curriculum. And that students' opinion toward using the curriculum was high. The learning outcomes in terms of thinking skills of students in grades 4-6 were found to have the highest average level in all grade levels. Additionally, the learning outcomes in terms of life skills of students in grades 4-6 were found to have an average level ranging from moderate to high, in that order.

Keywords: Curriculum Development; Integration; Thailand 4.0

บทนำ (Introduction)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นกำลังสำคัญของชาติ การเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของประเทศที่กำลังเคลื่อนไปสู่สังคมรูปแบบใหม่ตามยุทธศาสตร์ “ไทยแลนด์ 4.0” จึงมีความสำคัญตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 - 2564) ประเทศไทยกำลังมุ่งไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) ซึ่งเป็นการเน้นให้เกิด การเปลี่ยนแปลงอย่างน้อยใน 3 มิติ ได้แก่ 1) เปลี่ยนไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” 2) เปลี่ยนไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ 3)

เปลี่ยนไปสู่การเน้นภาคบริการมากขึ้น การพัฒนาผู้เรียนในระบบการศึกษาจึงต้องมีความสอดคล้องและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากรายงานการวิจัยแนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาและการเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ. 2573 พบว่า ภาพอนาคตด้านหนึ่ง คือ การยกระดับการจัดการเรียนรู้ให้เป็นแบบบูรณาการฐานปฏิบัติ ฐานวิจัยบนสาระท้องถิ่น/ประเทศ เรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การออกแบบหลักสูตรต้องให้ความสำคัญกับคุณลักษณะและสมรรถนะที่เป็นฐานของการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากกว่าเนื้อหา ผสมผสานนวัตกรรมการเรียนรู้ดิจิทัล วิถีนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติมุ่งเน้นที่ 1) ความกว้าง เปิดทางเลือกที่หลากหลายโดยปรับหลักสูตรให้กว้างและครอบคลุม ยึดทักษะชีวิตของผู้เรียนเป็นสำคัญ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่แตกต่าง 2) ความลึก เปิดหลักสูตรเฉพาะทางที่สร้างความโดดเด่นเฉพาะด้าน 3) ใช้ STEMA (Science, Technology Engineering, Mathematics and Arts) ในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนโดยออกแบบการเรียนรู้เชิงรุกและเน้นความคิดเชิงนวัตกรรม 4) เชื่อมโยงหลักสูตรให้เกิดปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูกับนักเรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ทั้งในระดับเดียวกัน ต่างระดับกัน และกับชุมชนภายนอก และ 5) บูรณาการหลักสูตร ลดการแยกสาระวิชาโดยออกแบบหลักสูตรให้เป็นสหวิทยาการผสมผสานกันทั้งวิชาหลักและวิชาเลือก โดยจัดประเภทหลักสูตรที่สามารถตอบสนองความต้องการและศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2559) จากข้อเรียนรู้ที่ได้จากงานวิจัยทำให้มองเห็นว่าการออกแบบหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาสมรรถนะที่พร้อมในการทำงานเพื่อพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจและเป็นฐานการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้แนวโน้มภาพอนาคตการศึกษาของไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า

โรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำไทรง-บ้านฮ่อมอุปลัมภ) อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง มีวิสัยทัศน์ที่จะให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีความรู้คู่คุณธรรมอย่างมีคุณภาพ ทัวถึงและเสมอภาค เป็นกำลังคนที่มีทักษะและศักยภาพรองรับการพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 จากรายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2564 พบว่า โรงเรียนมีจุดที่ควรพัฒนา คือ เพิ่มกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด และการเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน บูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ด้านวิชาการ และทักษะชีวิตและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ครูใช้นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ และเน้นพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่าน ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสมกับวัย และรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี จากรายงานดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความพยายามที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรมสอดคล้องตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนโดยมีความต้องการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการเพื่อเป็นเครื่องมือให้กับผู้บริหารและครูในสถานศึกษาได้นำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น และสอดคล้องกับแนวทางการขับเคลื่อนของประเทศที่มุ่งไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy)

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษาที่มีภารกิจในการส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาจึงมีความสนใจในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ แนวคิดไทยแลนด์4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของประเทศที่กำลังเคลื่อนไปสู่สังคมที่เน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมภายใต้บริบทและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโห่ง – บ้านอ้อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำโห่ง – บ้านอ้อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) โดยผู้วิจัยมีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแล กำกับ ติดตาม และร่วมดำเนินการวิจัยกับ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระดับชั้นละ 1 คน รวม 3 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระดับชั้นละ 1 ห้อง รวม 3 ห้องเรียน รวมจำนวน 33 คน ของโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโห่ง-บ้านอ้อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ตามวงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (The Action Research Cycle) ได้แก่ ขั้นวางแผน (Plan), ขั้นลงมือปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นการสะท้อนกลับ (Reflect) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เป็นการดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตรบูรณาการเพื่อรวบรวมและจัดทำเป็นเอกสารประกอบให้คณะครูเห็นตัวอย่างของหลักสูตรบูรณาการในรูปแบบต่าง ๆ จากนั้นเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกรูปแบบการบูรณาการหลักสูตรรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการจัดทำหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติการ (Action) การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ผู้วิจัยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ผู้บริหารและคณะครู เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ” จากนั้นเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการจัดทำ “หลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์4.0 กับ

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโหลง – บ้านฮ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง” โดยมีองค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล กรอบแนวคิดของไทยแลนด์ 4.0 (มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน) กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา (ทักษะการคิดและทักษะชีวิต) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร (รหัสวิชา ชื่อรายวิชา จำนวนชั่วโมง/ปี) คำอธิบายรายวิชา (จำนวน 3 รายวิชา) โครงสร้างรายวิชา (แต่ละรายวิชา มีจำนวน 5 หน่วยการเรียนรู้) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ (แต่ละรายวิชา มี 80 ชั่วโมง/ปี) และแผนการจัดการเรียนรู้รายหน่วย (หน่วยการเรียนรู้ละ 16 ชั่วโมง)

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) การทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ ผู้วิจัยประชุมชี้แจงครูเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการนำหลักสูตรไปใช้ จากนั้นครูนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ระดับชั้นละ 1 หน่วยการเรียนรู้ (รวม 16 ชั่วโมง/ระดับชั้น) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยกำกับติดตามสังเกตในระหว่างปฏิบัติการจริง

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflect) ประเมินผลการใช้หลักสูตรบูรณาการ เมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ทดลองใช้ ผู้วิจัยให้ครูประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาและให้นักเรียนประเมินแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา จากนั้นผู้วิจัยนำใบงานในแต่ละหน่วยของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 มาประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดและทักษะชีวิต ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากแบบประเมินมาวิเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ คือ หลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำโหลง – บ้านฮ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ 1) แบบประเมินคุณภาพหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำโหลง – บ้านฮ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง 2) แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา 3) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษา 4) แบบประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านทักษะการคิดและทักษะชีวิต โดยเครื่องมือแต่ละฉบับมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรและแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำโหลง – บ้านฮ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากบันทึกหลังการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตร
บูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำโห่ง – บ้านอ่อมอุปลัมภ์) จังหวัด
ลำปาง

ผลการวิจัย (Research Result)

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ในระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโห่ง – บ้านอ่อมอุปลัมภ์) จังหวัด ลำปาง

ผู้วิจัยร่วมกับคณะครูจัดทำหลักสูตรบูรณาการ โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและ
เหตุผล 2) กรอบแนวคิด 3) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) ผลการเรียนรู้ 5) คำอธิบายรายวิชา 6)
โครงสร้างรายวิชา 7) โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ และ 8) แผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมิน
คุณภาพหลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโห่ง-บ้านอ่อม
อุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง พบว่า ภาพรวมของหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย 4.53 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ 0.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการใช้หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำ โห่ง – บ้านอ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง

เมื่อพิจารณาผลการประเมินความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรบูรณาการฯ
พบว่า ภาพรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.26 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประชาสัมพันธ์
หรือการชี้แจงก่อนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและการได้รับมอบหมายหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งหรือ
เป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความเหมาะสมที่มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ
5.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักสูตรที่พัฒนาเป็นไป
ตามที่ท่านคาดหวังและความคาดหวังต่อประสิทธิผลของการนำหลักสูตรไปใช้ว่าสามารถใช้ได้จริง
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.00

ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรบูรณาการฯ พบว่า
ภาพรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานเท่ากับ 0.17 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม
ทั้งเดี่ยวและกลุ่มมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด
คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ทำใบงานได้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21

เมื่อพิจารณาผลการเรียนรู้ทักษะการคิดและทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 4 – 6 หลังการทดลองใช้หลักสูตรบูรณาการ พบว่า ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีคะแนน
ทักษะการคิดเฉลี่ย 10.50 คิดเป็นร้อยละ 87.50 อยู่ในระดับมากที่สุด และคะแนนทักษะชีวิตเฉลี่ย
5.00 คิดเป็นร้อยละ 62.50 อยู่ในระดับปานกลาง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีคะแนนทักษะการ
คิดเฉลี่ย 10.67 คิดเป็นร้อยละ 88.89 อยู่ในระดับมากที่สุด และคะแนนทักษะชีวิตเฉลี่ย 5.50 คิด

เป็นร้อยละ 75.00 อยู่ในระดับมาก ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนทักษะการคิดเฉลี่ย 10.83 คิดเป็นร้อยละ 90.27 อยู่ในระดับมากที่สุด และคะแนนทักษะชีวิตเฉลี่ย 5.75 คิดเป็นร้อยละ 76.04 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ผู้วิจัยเริ่มขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรโดยศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสารและค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบหลักสูตร บูรณาการ และข้อมูลบริบทของสถานศึกษา จากการดำเนินการวิจัย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโหลง-บ้านห้อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง ให้ความสำคัญกับงานวิชาการของโรงเรียน สังเกตได้จากผู้บริหารส่งเสริมให้ครูรับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิชาการและการพัฒนาผู้เรียนกับเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งจากออนไลน์ และเครือข่ายใกล้เคียง เช่น เข้าร่วมโครงการ TSQP (Teacher and School Quality Program) ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก เป็นต้น จากลักษณะการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโหลง-บ้านห้อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง สะท้อนบทบาทของผู้บริหารที่เป็นผู้ประสานงานองค์กรให้เกิดการทำงานที่ราบรื่น (Organization is Coordinating a Smooth Operation) มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และประสานงานนอกองค์กรให้เกิดภาคีเครือข่ายร่วมคิด ร่วมจัดการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0 (สุกัญญา รอดระกำ, 2561)

2. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโหลง-บ้านห้อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง จัดประชุมคณะกรรมการระดับประถมศึกษาเพื่อชี้แจงนโยบายโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ โดยพิจารณาจากจุดเน้นของวิสัยทัศน์และแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 และออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทของตน ผู้วิจัยมีบทบาทในการสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบบูรณาการและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งเป็นแนวทางที่มุ่งพัฒนาประเทศให้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 - 2579) และการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะการคิดขั้นสูงและทักษะชีวิตที่เป็นจุดเน้นของสถานศึกษา จากการดำเนินงานของโรงเรียนพบว่า มีลักษณะการพัฒนาหลักสูตรเชิงระบบ ตามแนวคิดของวิชัย วงศ์ใหญ่ (2554) คือ ประกอบด้วย ระบบหลัก 3 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบการร่างหลักสูตร 2) ระบบการบริหารหลักสูตร และ 3) ระบบการประเมินหลักสูตร โดยกิจกรรมการประชุมร่วมกันในรูปแบบคณะกรรมการที่มีครูระดับประถมศึกษาทั้งโรงเรียนมาร่วมกันรับทราบนโยบายและร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ถือเป็นกิจกรรมหนึ่งในระบบการร่างหลักสูตร นอกจากนี้คณะครูได้ร่วมกันตัดสินใจเลือกรูปแบบของหลักสูตรบูรณาการที่สอดคล้องกับผู้เรียน คือ รูปแบบบูรณาการแบบข้ามกลุ่มสาระ (Trans-disciplinary) เป็นการบูรณา

การที่ผู้เรียนจะได้โอกาสในการเรียนรู้ตามความสนใจ และได้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องการ ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การจัดการเรียนรู้มาจากหลากหลายกลุ่มสาระ ส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบการทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง (real world) เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการปฏิบัติงานใกล้เคียงกับการทำงานจริงมากที่สุด (นาตยา ปิลาธนานนท์, 2564)

3. ผู้วิจัยร่วมกับคณะครูจัดทำร่าง “หลักสูตรบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 กับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโห่ง-บ้านฮ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง” โดยผู้วิจัยมีบทบาทสร้างความเข้าใจและให้ความรู้ตลอดกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยสังเกตการณ์มีส่วนร่วมของคณะครูในการพัฒนาหลักสูตร การแลกเปลี่ยนมุมมองประสบการณ์จากการดูแลผู้เรียนในฐานะครูประจำชั้นและครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ สะท้อนว่าครูมีความตั้งใจและเป้าหมายเดียวกันที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะด้านทักษะการคิดและทักษะชีวิต ซึ่งทางโรงเรียนเห็นพ้องว่าเป็นทักษะการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญ กระบวนการทำงานร่วมกันของคณะครู สะท้อนว่า ครูต้องมีฉันทะมีแรงบันดาลใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในที่นี้ คือ การเรียนรู้เพื่อทำหน้าที่ครูที่ดี ในศตวรรษที่ 21 เป็นการเรียนรู้จากห้องเรียนของตัวเอง การเป็นครูที่ดี คือ ต้องมาตั้งเป้าหมาย learning out come ในปีนี้ เทอมนี้ หรือวิชานี้ คืออะไร ซึ่งต้องมีทั้งสองส่วน ทั้งในส่วนของวิชาการและนิสัยใจคอ การเสริมสร้างลักษณะนิสัยที่ดี ครูตั้งเป้าหมายหาวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย (วิจารณ์ พานิช, 2559)

4. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินความเหมาะสมของร่าง “หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโห่ง-บ้านฮ่อมอุปลัมภ์) จังหวัดลำปาง” ในภาพรวมของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกรอบแนวคิด ด้านจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ด้านผลการเรียนรู้ ด้านคำอธิบายรายวิชา และด้านโครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านโครงสร้างรายวิชา ด้านหลักการและเหตุผล และด้านแผนการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ จากผลการประเมินร่างหลักสูตร ผู้ทรงคุณวุฒิสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรมีการบูรณาการแนวคิดไทยแลนด์ 4.0 ลงไปสู่สถานศึกษาได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา และมีข้อเสนอ ดังนี้ 1) ด้านโครงสร้างรายวิชา ควรมีการจัดสาระการเรียนรู้บางหน่วยที่ซ้ำซ้อนกัน 2) ด้านหลักการและเหตุผล ควรเพิ่มเติมการบูรณาการให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ 3) ด้านแผนการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ควรให้ครอบคลุมตามคำอธิบายรายวิชาและการวัดประเมินผลควรสอดคล้องภาระงาน/ชิ้นงานในหน่วยการเรียนรู้ จากข้อเสนอแนะข้างต้น ผู้วิจัยและคณะครูได้ปรับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และได้ปรับเพิ่มรายละเอียดของหลักการและเหตุผลโดยเชื่อมโยงกับรูปแบบหลักสูตรบูรณาการให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ได้ตรวจสอบกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดประเมินผลให้มีความครบถ้วนและครอบคลุมตามที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา

5. ผลการใช้หลักสูตรบูรณาการระดับประถมศึกษาโรงเรียนอนุบาลแม่ทะ(ชุมชนบ้านน้ำโหลง-บ้านห่อมอุปถัมภ์) จังหวัดลำปาง ชั้นตอนนี้อยู่วิจัยมีบทบาททำกับติดตาม และสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีรายละเอียดข้อวิจารณ์ในการประเมินแต่ละด้าน ดังนี้

5.1 ด้านการบริหารหลักสูตร

จากผลการประเมินในภาพรวมเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูต่อการบริหารหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประชาสัมพันธ์หรือการชี้แจงก่อนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรและการได้รับมอบหมายหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งหรือเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ หลักสูตรที่พัฒนาเป็นไปตามที่ท่านคาดหวังและความคาดหวังต่อประสิทธิผลของการนำหลักสูตรไปใช้ว่าสามารถใช้ได้จริง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 อาจเนื่องจากครูมีความกังวลเกี่ยวกับการเชื่อมต่อการทำงานในอนาคตจากปัญหาการเปลี่ยนผู้บริหาร หรือปัญหาครูใหม่ทดแทนครูเกษียณ ผู้วิจัยมองว่าแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้ครูเกิดความมั่นใจ คือ การส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพให้เกิดขึ้นในโรงเรียน (PLC) อย่างต่อเนื่อง ดังที่วิจารณ์ พานิช (2559) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า PLC เป็นกิจกรรมที่ช่วยเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครู และลดความโดดเดี่ยวระหว่างปฏิบัติงานสอนของครู (DE privatization of instructional practices) ส่งเสริมการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ในลักษณะ “เพื่อนคู่คิด มิตรคู่สนทนา” หรือ buddy เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงานและวัฒนธรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร

5.2 การใช้หลักสูตรของนักเรียน

จากผลการเรียนรู้ด้านทักษะการคิดของนักเรียนแต่ละระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกระดับชั้น และผลการเรียนรู้ด้านทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง มาก และมากตามลำดับ ทำให้เห็นว่าผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมด้านทักษะชีวิตมากยิ่งขึ้น จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยที่ได้จากบันทึกหลังการสอนในแต่ละคาบ ผู้วิจัยพบว่า ครูเสนอแนะว่าถ้ามีเวลาอยากให้นักเรียนทำกิจกรรมในลักษณะฝึกปฏิบัติมากขึ้น หรือการเรียนรู้นอกสถานที่ หรือฝึกปฏิบัติภาคสนามในสภาพแวดล้อมจริง อย่างไรก็ตามข้อเสนอดังกล่าวยังไม่สอดคล้องกับการจัดชั่วโมงสอนของหลักสูตร ดังนั้นในการจัดตารางเรียนในอนาคตต่อไป อาจต้องมีการปรับระยะเวลาการทำกิจกรรมให้มากขึ้น เช่น จาก 2 ชั่วโมงเป็น 4 ชั่วโมง เป็นต้น

จากกิจกรรมการฝึกทักษะการคิดครูเริ่มต้นกิจกรรมโดยใช้สื่อ เรื่องราว เหตุการณ์ หรือประเด็นปัญหา เพื่อกระตุ้นปัญหาให้ผู้เรียนสังเกต แล้วใช้คำถามเพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ในประเด็นต่าง ๆ ผู้วิจัยสังเกตการจัดกิจกรรมในห้องเรียนพบว่า ผู้เรียนบางคนสามารถแสดงความคิดเห็นได้ทันทีที่ครูตั้งคำถามและตอบคำถามเป็นคนแรกๆ ของห้องเรียน ส่วนผู้เรียนบางส่วนต้องมีการกระตุ้นให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลก่อนจึงจะสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ได้ สิ่งเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้เรียนและลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนบางคนคิดเร็ว บางคนคิดช้า บางคนต้องเรียกถามจึงจะเริ่มขึ้น ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องเข้าใจลักษณะที่

แตกต่างกันของผู้เรียน รวมถึงบางคนชอบคิดในเรื่องเกี่ยวกับนิทาน เรื่องราว ตัวละคร บางคนชอบคิดเกี่ยวกับเพลง ความบันเทิง บางคนชอบคิดกับเพื่อน หรือบางคนชอบคิดคนเดียว สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาซึ่งจะสอดคล้องหรือสนองต่อความต้องการ ความสนใจและธรรมชาติผู้เรียน สนับสนุนโอกาสการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมลักษณะที่หลากหลาย วิธีการ และช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม และกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ตระหว่างเพื่อนและครู ทั้งในมิติของทักษะปฏิบัติ ด้านความรู้สึกและความคิด ที่ได้ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อขยายความรู้ของตนให้กว้างขึ้น ผู้เรียนมีโอกาสช่วยกันทำงาน และอาศัยทักษะกระบวนการต่างๆในการค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนสร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์เป็นผลงานออกมาได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความภูมิใจในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Ong & Borich, 2006; Gardner, 1999) ดังนั้นผู้สอนจะต้องคอยสังเกตผู้เรียนเพื่อเตรียมจัดกิจกรรมที่ตอบสนองต่อความแตกต่างของผู้เรียน รวมถึงการเตรียมโจทย์สถานการณ์แต่ละระดับชั้นจากง่ายไปถึงยาก จากระดับความรู้ ความเข้าใจไปจนถึงการประเมินค่า ความคิดสร้างสรรค์

การจัดกิจกรรมฝึกทักษะชีวิต ครูจะมีกรณีศึกษาหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมาเป็นประเด็นให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดในช่วงเริ่มต้นกิจกรรม ช่วงกลางกิจกรรม หรือช่วงท้ายกิจกรรม เรื่องราวในชีวิตจริงจะช่วยทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงหลักการหรือความรู้กับแนวทางการปฏิบัติได้ชัดเจนขึ้น สังเกตได้จากผู้เรียนพยายามตอบคำถามและตั้งคำถามนอกเหนือจากคำถามที่ครูถามในห้องเรียน โดยนำเรื่องราวของตนเองมาตั้งเป็นประเด็น เช่น เมื่อครูกล่าวถึงการจัดการอารมณ์โกรธเนื่องจากเพื่อนแกล้ง ผู้เรียนได้เปรียบเทียบจากสถานการณ์จริงเมื่อผู้เรียนถูกดูจากผู้ปกครองว่าควรทำอย่างไร ทำให้เห็นว่าผู้เรียนพยายามเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของตนเอง หรือเมื่อครูนำเสนอเกี่ยวกับปัญหาสถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 ที่เกิดขึ้นในจังหวัดลำปาง ผู้เรียนบางคนก็ตั้งคำถามเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดฝุ่น PM 2.5 ที่ประเทศอื่นด้วยความสนใจ ใคร่รู้มากขึ้น ทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ว่าสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือการดำรงชีวิตได้ สอดคล้องกับ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตขององค์การยูนิเซฟ (UNICEF) กล่าวว่า การสอนทักษะชีวิตเพียงอย่างเดียวที่ขาดการมีปฏิสัมพันธ์ของสมาชิกกลุ่มจะไม่ช่วยทำให้เกิดทักษะชีวิตขึ้น โดยการสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์นั้นประกอบด้วยวิธีการและเทคนิคต่างๆ ได้แก่ การใช้บทบาทสมมติ (Role Playing) การอภิปราย(Discussion) การใช้การทำงานกลุ่ม(Group Work) การวิเคราะห์สถานการณ์(Situation Analysis) การฝึกปฏิบัติ(Practice) การใช้การเล่าเรื่อง(Story Telling) การใช้เกม(Game) และการใช้เทคนิคอื่นๆ ทางด้านจิตวิทยาบูรณาการในการสอนการพัฒนาทักษะ ดังนั้นครูควรเชื่อมโยงหลักการทฤษฎีการสอนให้เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อการนำไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อการใช้หลักสูตรในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งเดี่ยวและกลุ่ม กิจกรรมมีความหลากหลายทำให้เกิดความน่าสนใจ และระยะเวลาในการทำกิจกรรมมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ทำใบงานได้ และนักเรียนได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในชั้นเรียน ตามลำดับ และจากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกิจกรรมที่ผู้สอนได้เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้อุปกรณ์สื่อดิจิทัล เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น สอดคล้องกับ ยศวีร์ สายฟ้า (2559) กล่าวว่า หากเปรียบเทียบลักษณะของเด็กประถมศึกษารุ่น (generation) จะจัดอยู่ Generation Alpha พฤติกรรมการเรียนรู้จะใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ยึดตนเองเป็นสำคัญ ชอบการเรียนรู้ที่ทำหายและการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ดังนั้นครูต้องปรับบทบาทตัวเองเพื่อสร้างผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในการสร้างความก้าวหน้าในยุค 4.0 โดยนำความสามารถทางเทคโนโลยีมาใช้ผสมผสานกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มและมูลค่าเชิงสร้างสรรค์ (วรรณดี สุทธินรากร, 2561) นอกจากนี้ พิชราภา ตันติชูเวช (2560) ได้เสนอแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเจนเนอเรชันแอลฟา ด้านรูปแบบการจัดการเรียนการสอนควรมีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน เปิดโอกาสและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้อยู่ในพหุสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นไปในทิศทางเดียวกับ พาสณา จุฬรัตน์ (2561) การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในยุค 4.0 ควรเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creative Learning) คือ จัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ เน้นการวิเคราะห์ปัญหาเป็นรายบุคคล มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ฝึกให้ผู้เรียนตรวจสอบ ทบทวน และกำกับตนเอง บทบาทครูควรเตรียมคำถามที่แปลกใหม่/ท้าทายความสามารถของผู้เรียน และในการสอนให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การพัฒนาหลักสูตรครั้งนี้ไม่ได้มีการสำรวจข้อมูลพื้นฐานจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการพัฒนาทักษะของนักเรียน มีการสำรวจผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจจะแตกต่างทั้งในขั้นตอนของการออกแบบและการใช้หลักสูตรโดยเฉพาะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึกหรือความพึงพอใจต่อคุณภาพของนักเรียนที่มีการเปลี่ยนแปลง

2. การพัฒนาหลักสูตรที่มีครูเป็นองค์ประกอบสำคัญและมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการพัฒนาหลักสูตร การใช้ และการประเมินจะทำให้ครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ และได้ร่วมกันทำงานเป็นทีมตั้งแต่ต้น

3. การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระวิชาในระดับชั้นประถมศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะจะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบองค์รวมไม่แยกส่วนและเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างดี

4. การกำหนดชิ้นงานหรือภาระงานให้นักเรียนเป็นสิ่งที่ครูควรมีการวางแผนอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้มีจำนวนชิ้นงานที่มากเกินไปจนเป็นภาระของนักเรียน แต่ควรเป็นชิ้นงานที่สามารถนำไปสู่การเชื่อมโยงได้หลายกิจกรรม จึงจะทำให้เกิดคุณค่าต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งการประเมินผลของผู้สอน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการออกแบบวิจัยเพื่อติดตามพัฒนาการของผู้เรียนในด้านทักษะการคิดและทักษะชีวิต โดยการเก็บข้อมูลจากชิ้นงานหรือผลงานของนักเรียน
2. ควรมีการออกแบบหลักสูตรบูรณาการที่มีจุดเน้นด้านอื่นๆ ตามความต้องการจำเป็นของนักเรียนและสอดคล้องกับบริบทของชุมชนและสังคม เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานเพื่อเชื่อมโยงกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความใกล้เคียงกันมาออกแบบให้เป็นโครงการที่น่าสนใจสำหรับผู้เรียน และเน้นทักษะนักเรียนมากกว่าการสอนเนื้อหาวิชา

เอกสารอ้างอิง (References)

- นาดยา ปิลันธนานนท์. (2564). *สังคมศึกษา : ยุคมาตรฐานกำกับ*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรจนพรินท์ตั้ง.
- พัชรภา ตันติชูเวช. (2560). *เจเนอเรชันแอลฟา: เจเนอเรชันใหม่ในสังคมไทยศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศวีร์ สายฟ้า. 2559. “การประถมศึกษาวิถีชีวิต : มิโนทอร์ที่เปลี่ยนไปสำหรับครู ผู้บริหาร และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง” ใน สุรภี ฐิโงการ. (บรรณาธิการ). *ศาสตร์ สอน ลือ สุข*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 27 – 48.
- วรรณดี สุทธิธรรกร. (2561). “อนาคตการศึกษาไทยในบริบทไทยแลนด์ 4.0 ตามมุมมองของอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ”. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 32 (1): 47 – 50.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). *บันทึกชีวิตครูสู่ชุมชนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.อาร์.พรินท์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อาร์ แอนด์ พรินท์.
- สุกัญญา รอดระกำ. (2561). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในยุคไทยแลนด์ 4.0*. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL

CONFERENCE 2018”. วันที่ 30-11-2061. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). รายงานการวิจัยแนวโน้มสภาพอนาคตการศึกษาและ
การเรียนรู้ของไทยในปี พ.ศ.2573. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

Gardner, H. 1999. *Intelligence Reframed : Multiple Intelligences for the 21st
Century*. New York : Basic Books.

Ong, Ai-Choo and Borich, Gary D. (2006). *Teaching Strategies That Promote
Thinking: Models and Curriculum Approaches*. Singapore : McGraw-Hill
Education.